

ศึกษาการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้น 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

A Study of the Operation on Building Relationships between Primary Schools and Secondary Schools and the Community in Mahasarakham Educational Service Area Office 1

ศรธรรม เกษรา¹ อุดุลยศักดิ์ สุนทรโรจน์² ไพศาล เอกะกุล³ สุรภีร์ ค่ายหนองสงว⁴

Sonram Sergeant,¹ Adulyasak Soonthornrojana,² Paisarn Akakul³ Surapee khainongsuang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาระดับการมี การดำเนินงาน **ประการที่สอง** เพื่อเปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูผู้ที่มีสถานภาพ และครูผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันต่อการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และ**ประการที่สาม** เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ สำหรับการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 163 คน และครูผู้สอน 345 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในระดับมาก 4 อันดับ คือ การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การให้บริการชุมชน และ การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

2. ครูผู้สอน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในระดับมาก 4 อันดับ คือ การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3. ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์ในการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ในการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² Ph.D. History, Ed.D (Admin in Higher Education) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
รับต้นฉบับ 7 มกราคม 2552 รับลงพิมพ์ 15 มกราคม 2552

ABSTRACT

The objectives of this study were to find the operational level, to compare and determine the participation of the teachers on building the relationship with community regarding professional status and different size of schools and also to find the suggestions for building the relationship with community. The sample subjects consisted of 163 school administrators and 345 teachers, they selected by simple random sampling technique. The data were collected by a questionnaire. The research statistics used were mean and standard deviation.

The finding indicated that the average level of the operation on building the relationship with community of the administrators was high. The four-high levels of the operation were community support, participation in community development, community service and promotion of school reputation respectively.

The average level of the operation on building the relationship with community of the teachers was high. The four-high levels of the operation were community support, promotion of school reputation, community service, and participation in community development respectively.

In regard to the participation, it revealed that the participation of the administrators and teachers on building the relationship with community was significantly different at the.05 level.

In addition, the finding indicated that the participation on building the relationship with community regarding the different sizes of schools was significantly different at the.05 level.

Keyword: Building the Relationships with Community

บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 5 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกลง อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเขียงยืน กิ่งอำเภอกุดรัง และกิ่งอำเภอชื่นชม ปีการศึกษา 2549 มีสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 284 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 58,420 คน ครูจำนวน 3,148 คน ซึ่งการบริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 มีความใกล้ชิดกับชุมชนทั้งผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปค่อนข้างมาก จากการสำรวจเบื้องต้นของผู้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพชุมชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแต่ละขนาดมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อให้บริการชุมชนแตกต่างกัน เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจแตกต่างกันไป

แต่ละแห่ง รวมทั้งฝ่ายบริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีส่วนสร้างความสัมพันธ์แตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ นำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหรือบุญประเพณีของชุมชน ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน และมีส่วนร่วม กับชุมชนในลักษณะของผู้ประสาน วิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน การเผยแพร่ข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ทั้งงานโรงเรียนสู่ชุมชนและงานของชุมชนมายังบุคลากรโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2549 : 40-41)

จากผลการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาขององค์กรและชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2549 : 40-41) คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมพัฒนา

คุณภาพการศึกษาหลายลักษณะ ได้แก่ การระดมทุนการศึกษาหรือหารายได้ การจัดท้าวสด-อุปกรณ์การปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกหรือสถานประกอบการ และการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกอื่น สถานศึกษาได้คัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาการกำหนดบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมเป็นบางส่วนเพียงการระดมทรัพยากรและแรงงาน เช่น เป็นกรรมการจัดหาผ้าป่าหรือจัดหาสื่อการสอนหรือคอมพิวเตอร์แก่สถานศึกษา กรรมการซ่อมแซมอาคารเรียนเป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 :1-3) ที่เสนอแนะแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็คือ ควรมีการประสานความใกล้ชิดและสร้างความตระหนักในการปฏิรูปการศึกษาแก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาซึ่งการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่เป็นนิติบุคคลด้วยความคล่องตัวและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ยั่งยืนตามมา

ผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรง จึงทำการวิจัยการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีสถานภาพแตกต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

ข้าราชการครูที่มีสถานภาพแตกต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรต้น

1.1.1 สถานภาพของข้าราชการครู ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

1.1.2 ขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย

2.2.1 การวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2.2.2 การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

2.2.3 การให้บริการชุมชน

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2.2.5 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

2.2.6 การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์

กับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้น 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 284 คน และครูผู้สอนจำนวน 3,130 คน รวมทั้งสิ้น 3,414 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 508 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 163 คน และครูผู้สอน จำนวน 345 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ดังนี้

2.1 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43)

2.2 แบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กตามจำนวนของนักเรียน ดังนี้ นักเรียน น้อยกว่า 120 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียน ตั้งแต่ 120 - 300 คน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และนักเรียน ตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่

2.3 กำหนดสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดเพื่อให้ได้จำนวนที่กำหนด

2.4 สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วนที่ได้จากข้อ 2.3 โดยวิธีการจับสลาก

2.5 กำหนดสัดส่วนของครูจากโรงเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 1.2.4 แล้วจึงสุ่มครูแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนที่กำหนดโดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยได้รับคำแนะนำปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของ ลีเคิร์ท มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใน 6 ด้าน

1. การวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน
2. การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเกณฑ์มาตรฐานงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 8-18)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เช่น การวิจัยทางการศึกษาของวิญญา วิชาลาภรณ์ (2540 : 109-116) หนังสือการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2541 : 63-71) และการวัดผลการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2541 : 36-42) แล้วนำมาปรับปรุงตามกรอบแนวคิดของการวิจัยใน 6 ด้าน รวมจำนวน 62 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความถูกต้องโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัย และนำมาแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการปรับปรุงแก้ไข ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงและครอบคลุมเนื้อหา

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองกับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน คือ

ผู้บริหารและครู โรงเรียนหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

7. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามและวิเคราะห์หาคุณภาพ

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและไปติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อไปขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2. ส่งแบบหนังสือของความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 284 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากข้าราชการครูจำนวน 345 คน

3. ประสานงานกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังแจกแบบสอบถามแล้ว 1 สัปดาห์ โดยนัดหมายขอรับคืนที่ฝ่ายธุรการของแต่ละสถานศึกษา

4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามเวลาที่กำหนด ถ้าปรากฏว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนตอบไม่สมบูรณ์ทุกข้อ ผู้วิจัยจะขอความกรุณาให้โรงเรียนคืนกลุ่มตัวอย่างตอบรายชื่อที่ยังไม่ครบ หรือกรณีแบบสอบถามที่ได้รับคืนสูญหาย จะแจกแบบสอบถามใหม่และจะขอรับคืนในสัปดาห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามกรอกลงในแบบกรอกข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมตามวิธีของ เพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 70)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 71)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความ สัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

ระดับการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

การวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการดำเนินงานในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน รองลงมา ครู-อาจารย์ที่รับผิดชอบงานด้านโรงเรียนกับชุมชนมีความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน และการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ

ชุมชนของโรงเรียนกระทำอย่างเป็นระบบ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ครู-อาจารย์ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการดำเนินงานในระดับมาก (รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากครู-อาจารย์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกียรติประวัติด้านต่างๆ ของโรงเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนมีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

การให้บริการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการดำเนินงานในระดับมาก รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการให้บริการชุมชนร่วมกัน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้มีการบริการทางด้านนันทนาการแก่ชุมชน และโรงเรียนจัดเป็นศูนย์บริการทางวิชาการและการสอนวิชาชีพแก่ชุมชน รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดเก็บข้อมูลในการให้บริการชุมชนของโรงเรียนกระทำอย่างเป็นระบบ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการดำเนินงานในระดับมาก รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้เป็นผู้นำและคณะกรรมการในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ครู-อาจารย์เห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานอื่นๆ และประชาชนส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้นำความคิดเห็นของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน

การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในระดับมาก รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ

โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ความต้องการและความต้องการ และความจำเป็นของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ รองลงมา คือ องค์กรต่างๆ ในชุมชนสนับสนุนทางด้านวิทยากรแก่โรงเรียน และชุมชนให้การสนับสนุนการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากจึงได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการดำเนินงานในระดับมาก รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ครู-อาจารย์ที่รับผิดชอบงานด้านโรงเรียนกับชุมชนนำความรู้มาจัดเก็บข้อมูลชุมชน) รองลงมา คือ การรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนกระทำอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีแผนการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนแจ้งผลของการสรุปงานด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ

การดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า รวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และรายด้านทั้ง 6 ด้านพบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การเปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

การวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชนที่เปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน เป็นดังนี้

1. ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชนไม่แตกต่างกัน

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษา ต่างกันมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชนไม่แตกต่างกัน

3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของ ข้าราชการครู ต่อการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ไม่แตกต่างกัน

การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ที่เปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน เป็นดังนี้

1. ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไม่แตกต่างกัน

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษา ต่างกันมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของ ข้าราชการครู ต่อการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มากกว่าข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ข้าราชการครูมีการดำเนินงานการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชนรวมทุกด้านและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ประเวศ ฤชากุล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชนโดยส่วนรวม เห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่า ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน มีด้านย่อยปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการจัดกิจกรรมอาสาสมัคร ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัย และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ส่วนการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน มีด้านย่อยปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับวัสดุครุภัณฑ์ ด้านการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ด้านการให้ความร่วมมือในการบริการข่าวสารและประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือในงานด้านวิชาการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ มงคล รุณธาตุ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานให้บริการแก่ชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากการให้บริการของชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ มากกว่าด้านอื่นๆ และด้านที่ปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่น คือ การให้บริการด้านอาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเนื่องมาจาก

ประการที่หนึ่ง โรงเรียนกำหนดบทบาทแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่สำคัญ ได้แก่ ครู-อาจารย์ และนักการภารโรงรวมทั้งโรงเรียนได้กระตุ้นนักเรียน และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอนการประกันทั้ง 6 ด้าน

ประการที่สอง การกระจายอำนาจทางการศึกษา โดยการกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการได้มอบนโยบายการกระจายการบริหารให้สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ทางการพัฒนาการศึกษา คือ การปฏิรูปการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนรู้ เพื่อก้าวเข้าสู่ความเลิศทางการศึกษาในปีการศึกษา 2550 ที่มุ่งเน้นให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบร่วมตรวจสอบร่วมประเมิน และร่วมพัฒนา

ประการที่สาม ความเหมาะสมของการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาที่นำรูปแบบการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการจากทุกฝ่าย และทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนทั้งการการสร้างแผนการสอนสื่อการสอน การสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกำหนดขอบข่ายการใช้จ่ายงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน การบำรุงรักษาให้สื่อ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่และการจัดสภาพบรรยากาศที่ร่วมรื่นและสวยงามเหมาะกับการเรียนการสอน

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยผลการวิจัยสอดคล้องกับอำนาจ สิ่งคัม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารายการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานโรงเรียนกับชุมชน 132 คน ใน 5 ด้าน คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนการให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูโดยส่วนรวมมีการ

ดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และอีก 2 ด้านที่เหลือดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน 2) โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและด้านอยู่ในระดับมาก แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 3) ครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานในโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้านมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และครูในโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่

อาจจะเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ และงบประมาณ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีมากเพื่อที่จะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทั้งในรูปแบบของการระดมสมอง แรงงาน ทรัพย์สิน และวัสดุ-ครุภัณฑ์ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมหรือบทบาททุกกิจกรรมที่สถานศึกษาขนาดเล็กจัดเป็นประจำ ประกอบกับสถานศึกษาขนาดเล็กมีคณะกรรมการรวมจำนวน 9 คน จึงมีความใกล้ชิดและความคุ้นเคยในการร่วมงานด้วยความทุ่มเทและเสียสละค่อนข้างมาก ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนลดลงตามลำดับ รวมทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้รับงบประมาณจากเงินงบประมาณตามจำนวนนักเรียน (เงินรายหัว) ในแต่ละภาคเรียนจำนวนมากจึงมีปัจจัยบริหารในการจัดซื้อวัสดุ-ครุภัณฑ์หรือสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีบุคลากรพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่หรือพัฒนางานครบทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปตามนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการทำให้การพึ่งพาคณะกรรมการสถานศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนลดลงตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และรายด้านทั้ง 6 ด้าน ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ

2. ข้าราชการครูที่เป็นครูผู้สอน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และรายด้านทั้ง 6 ด้าน ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน รองลงมาคือด้านการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์

3.1 ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนรวมทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู ต่อการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้อาจารย์ ดร.อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล เอกะกุล อาจารย์สุรภีร์ ค่ายหนองสง กรรมการที่ปรึกษา ดร. วิสัน จุมปาแปด และดร.ศิริ ถิอาสนา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, สำนักงาน. (2549). **ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1.** มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.** กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- มงคล รุณธาตุ. (2542). **การปฏิบัติงานการให้บริการแก่ชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครพนม.** รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิญญา วิศาลภรณ์. (2540). **หลักการวิจัยการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- ศิษยาธิการ, กระหวง. (2542). **คู่มือการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อำนวยการ สิงห์คาม. (2543). **ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร.** รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.